

Motion till riksdagen 2025/26:2470

av **Ann-Sofie Alm (M)**

Lex Rebecka 2 – en röst för förändring

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en möjlig utredning i syfte att stärka den psykiatriska vårdens kvalitet och ansvarstagande och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I ett samhälle där psykisk ohälsa växer, särskilt bland unga, måste vi ha en psykiatrivård som är trygg, värdig och bygger på ett helhetsperspektiv. Dagens vårdmodell är ofta alltför reaktiv och medicinfokuserad. Den svenska vården har därför mycket att vinna på ett mer salutogent förhållningssätt, det vill säga ett synsätt som fokuserar på att stärka människors psykiska hälsa snarare än att enbart behandla deras sjukdom.

Regeringens strategi för psykisk hälsa och suicidprevention är mycket välkommen.

Vården måste bli bättre på att ge alternativa behandlingsinsatser redan vid första kontakten, inte minst för unga med begynnande psykisk ohälsa eller suicidala tankar. Det innebär att vården i större utsträckning bör erbjuda exempelvis samtalsstöd, fysisk aktivitet, friluftsliv, kultur på recept, sociala insatser och annan evidensbaserad icke-medicinsk behandling innan man går vidare med läkemedel.

Vi ser i dag en kraftig ökning i förskrivningen av psykofarmaka såsom antidepressiva, ADHD-läkemedel och lugnande medel. Även om dessa läkemedel är

livräddande för många, bör den ökade användningen granskas, precis som man tidigare gjort vid överanvändning av antibiotika.

Det bör utredas vem som ska få förskriva denna typ av läkemedel. Det är rimligt att vissa preparat, som har kraftiga biverkningar eller risker, endast får förskrivas av specialister i psykiatri. En kontinuerlig översyn bör säkerställa att rätt behandling ges till rätt patient, i rätt tid, och att riskerna för överförskrivning minimeras. Och det måste säkerställas att ingen ska lämnas ensam. Det som hände Rebecka var fel och det ska aldrig hända igen.

Psykiatrin måste likställas med somatisk vård vad gäller vårdgarantin. Om patienten inte får vård i tid inom sin region, ska det finnas möjlighet att välja annan vårdgivare, även privat, där tid finns tillgänglig. Det handlar om liv. Bokstavligt talat.

Varje år tar omkring 1 200 personer sina liv i Sverige. Ytterligare hundratals dödsfall misstänks vara suicid. När det värsta inträffar behöver vården och samhället finnas där, inte bara för att stötta, utan för att ge de anhöriga en värdig möjlighet att ta farväl. Det ska vara en självklar del av vården, en värdighetsgaranti.

Lex Rebecka – en röst för förändring

Rebecka var ung, hade framtidsplaner och studerade bara några timmars bilväg från sin familj som hon älskade och som älskade henne högt. Rebecka hade god kontakt med sin familj. Det står i alla journaler, det syns i alla sms, det syns i varje vrå och det hörs i varje mening. Men när man fyller 18 upphör vårdens ansvar att informera familjen.

Rebecka hade vänner och pojkvän, hade planer för sommaren med dem och med familjen, men sökte vård på sin vårdcentral för att hon trots det åter började må dåligt. Hon skulle få en samtalstid med en psykiatriker, men den tiden låg ett år fram i tiden. Under tiden fick hon en ny medicin som skulle hjälpa henne. Rebeckas familj fick inte reda på att medicineringen ändrats, visste inte att den nya medicinen hade biverkningar som innebar att patienten kunde fastna i ett stadie av melankoli, apati och suicidtankar. Hennes mamma är sjuksköterska och väl förtrogen med medicinens inverkan och påverkan. Ingen inom vården runt Rebecka tog ansvar för att följa upp den nya medicinens effekter på Rebecka. Familjen talade och sms:ade med Rebecka i telefon varje dag. När hon en dag inte svarade kastade sig familjen i bilen för att åka till henne. Men innan de hann fram fick de ett samtal som ingen någonsin vill få. Rebecka hade tagit sitt liv.

Familjen fick inte se Rebecka förrän långt efteråt, de fick inte krama om hennes kropp, kyssa hennes panna, inte ta avsked av sin älskade dotter och syster på ett värdigt sätt. Det är en chock, det är en kamp, det är svårt att fortsätta leva. Men familjen gör det ändå, för varandra.

Rebeckas öde visar med all tydlighet varför förändring är nödvändig. Trots god kontakt med sin familj och vilja att må bättre, fick hon vänta ett år på samtalsstöd och sattes ensamt in på en ny medicin med svåra biverkningar – utan att familjen informerades, trots att mamman är sjuksköterska. Vården borde ha följt upp den nya medicineringen som Rebecka fick. Det gjorde de inte och konsekvensen blev katastrofal. Rebecka tog sitt liv. Familjen fick aldrig chansen att kunna hjälpa Rebecka. Ingen ska behöva gå igenom det.

Motionen är framtagen i djupaste sorg, det spelar ingen roll hur lång tid som går, men också i viljan att rädda liv. Den utgår från familjens erfarenhet och deras engagemang för att förhindra att fler liv går förlorade. Våga leva, från ord till handling

I Grebbestad finns i dag ett minnesmonument kallat "Våga leva", rest vid havet till Rebeckas minne – och som en påminnelse till samhället om vikten av att alla människor får den hjälp de behöver i tid. Du är välkommen dit.

Ann-Sofie Alm (M)